

17.9.2020

2

Helsingin kaupungin talousarvio vuodeksi 2021 ja taloussuunnitelma vuosille 2021 - 2023

HEL 2020-005480 T 02 02 00

Päätösehdotus

Liikenneliikelaitoksen johtokunta päättää hyväksyä liikenneliikelaitoksen (HKL) vuoden 2021 talousarvioesityksen ja vuosien 2021-2023 taloussuunnitelmaesityksen sekä lähettää ne edelleen kaupunginhallitukselle.

Esittelijän perustelut

Yleistä

Johtokunnan jäsenille jaetaan esityslistan liitteenä HKL:n talousarvio- ja taloussuunnitelmaesitys vuosiksi 2021-2023. Suunnitelma sisältää tavoitteet, toimintasuunnitelman, tulos- ja rahoituslaskelmat sekä investointi- ja henkilöstösuunnitelman. Investointisuunnitelma on tehty vuosille 2021-2030.

Kaupunginhallituksen 24.8.2020 päättämässä vuoden 2021 talousarvio-ohjeistuksessa ja talousarvioraamissa HKL:n investointisuunnitelman raamiksi on asetettu 1 600 milj. euroa vuosille 2021-2030.

HKL:n investointisuunnitelma vuosille 2021-2030 on tehty kaupunginhallituksen päättämän kokonaisraamin ja kaupunginkanslian antaman tarkemman vuosijaon mukaisesti. Esityksessä ovat mukana suurimmat pikaraitiohankkeet: Raide-Jokeri, Kruunusillat, Vihdintien kaupunkibulevardin raitiotie ja Viikin-Malmin raitiotie. Kalasatamasta Pasilaan -raitiotien rakentamista on siirretty kolmella vuodella niin, että rakentaminen alkaisi vuonna 2024. Lisäksi investointisuunnitelmassa on varauduttu metron liikenteenohjausjärjestelmän suunnitteluun, mutta varsinainen metron kapasiteettia nostava toteutus on siirretty suunnittelu-kaudelta pois. Investointisuunnitelmassa on myös uusien metrovaunujen investointeja siirretty niin, että niiden suunniteltu käyttöönotto 2030-luvulla olisi siirtymässä aiotusta muutamalla vuodella eteenpäin.

HKL oli valmistellut vuoden 2021-2030 investointisuunnitelmaa kevään aikana ennen kaupunginhallituksen antamaa ohjeistusta ja investointiraamia. HKL:n alustavassa suunnitelmassa kokonaisinvestointitaso oli noin 2 100 milj. euroa eli runsaat 500 milj. euroa asetettua raamia enemmän.

17.9.2020

HKL on sopeuttanut investointeja päästäkseen kaupunginhallituksen asettamaan raamiin. Sopeutuksesta noin 300 milj. euroa on tehty lykkäämällä edellä mainittuja metron liikenneohjausjärjestelmän ja uusien metrovaunujen investointeja suunnittelukauden ulkopuolella. Näiden hankkeiden lykkääminen on perusteltua tässä vaiheessa, koska hankkeiden tarkempi selvittely- ja suunnitteluvaihe on vielä käynnissä ja toteutusaikataulu täsmentyy tulevina vuosina.

Lisäksi HKL on sopeuttanut muita investointeja noin 200 milj. eurolla suunnittelukaudella 2021-2030. Nämä investoinnit ovat pääasiassa HKL:n peruskorjaus- ja korvausinvestointeja.

Vuosiksi 2021-2024 suunnitelluista metro- ja juna-asemien peruskorjauksista investointisuunnitelmaan sisältyy Herttoniemen metroaseman peruskorjaus. Muut suunnitellut hankkeet Rautatien torin, Itäkeskuksen, Helsingin yliopiston, Kampin ja Sörnäisten metroasemilla on poistettu suunnitelmasta. Lisäksi HKL:n omistamien juna-asemien, Pohjois-Haagan ja Kannelmäen, peruskorjaukset eivät sisälly investointisuunnitelmaan. Asemien investointeja on sopeutettu noin 80 milj. eurolla vuosina 2021-2024.

Lisäksi vuosina 2021-2024 investointiohjelmasta on poistettu muita kuin asemien peruskorjaushankkeita noin 30 milj. eurolla. Sopeutus koskee useita hankkeita, mukana on muun muassa vanhojen sähkönsyöttöasemien perusparannuksia.

Erityisesti vuoden 2021 raami (201 milj. euroa) on vaativa, koska raamista yli 50 % kohdistuu pelkästään Raide-Jokerin investointeihin. Vuodelle 2021 alun perin suunnitelluista investointihankkeista on jouduttu poistamaan suunnitelmasta yli 100 hanketta, jotta investointisuunnitelma on saatu sopeutettua raamin mukaiseksi vuoden 2021 osalta.

Peruskorjaushankkeiden poistaminen suunnitelmasta ja lykkääminen tuleville vuosille kasvattaa omaisuuden kunnossapitovelkaa sekä voi aiheuttaa luotettavuus- ja turvallisuusriskejä asemilla ja liikennöinnissä.

Toimintaympäristön muutokset

HKL mahdollistaa Helsingin seudun väestökasvun hallitun etenemisen ja kaupunkirakenteen tiivistämisen toteuttamalla onnistuneesti lukuisia yhteiskunnalle tärkeitä joukkoliikenteen infrastruktuurihankkeita sekä kehittämällä ja tuottamalla kestäviä liikkumispalveluita.

Väestönkasvu ja tiivistyvä kaupunkirakenne ennustavat joukkoliikenteen matkustajamäärien kasvua pitkällä tähtäimellä. HKL vastaa näihin tarpeisiin useilla eri hankkeilla, kuten Raide-Jokeri, Kruunusillat, Kala-

17.9.2020

satamasta Pasilaan -hanke ja metron kapasiteettihankkeet. Nämä lisäävät huomattavasti HKL:n kalusto-, kuljettaja- ja kunnossapidon kapasiteetin tarvetta.

Koronapandemia vaikuttaa merkittävästi HKL:n toimintaan. Matkustajamäärät ovat laskeneet merkittävästi pandemian aikana ja tämä on tuonut vaikeasti ennakoitavaa vaihtelua tilattuihin liikennöintimääriin. Pandemian jatkuessa HKL:n tulee pystyä vastaamaan muuttuviin kysynnän ja turvallisuuden tarpeisiin myös vuonna 2021. Lisäksi mm. suunniteltujen joukkoliikenneinvestointien ajoittumisessa tunnistetaan epävarmuutta pandemiatilanteen seurauksena. Samanaikaisesti on varmistettava toiminnan kustannustehokkuus ja valmius toiminnan laajentamiselle.

Väestön ikääntyminen sekä monimuotoisuuden lisääntyminen kasvattavat vaatimuksia joukkoliikennepalvelujen esteettömyydelle ja korostavat turvallisuuskysymyksiä entistä näkyvämmiin. HKL:n osalta tämä tarkoittaa panostusta asema- ja pysäkkiympäristöjen sekä kaluston turvallisuuden ja esteettömyyden lisäämiseen. Sekä valtakunnalliset että kaupungin tiukentuvat ympäristötavoitteet asettavat uusia vaatimuksia esim. uusiutuvan energian hankintaan, energia- ja materiaalitehokkuuteen. Näiden aiempaa vahvempi huomiointi esim. infrahankkeissa voi mahdollisesti vaikuttaa kustannuksiin.

Suoritemuutokset 2021-2023

Koronaepidemia on vaikuttanut HKL:n liikenteen suoritemääriin vuoden 2020 aikana. Vuodesta 2019 ajokilometrit ovat vähenemässä 6 % metrolienteessä ja 7 % raitioliikenteessä. Erityisesti keväällä 2020 liikennetarjontaa sopeutettiin voimakkaasti matkustajamäärien laskiessa noin 75 %:lla maaliskuusta 2020.

HSL on sopeuttamassa liikennetarjontaa myös vuodelle 2021. Metrolienteessä ajokilometrit putoavat noin 4 %:lla verrattuna vuoden 2019 toteutuneeseen tasoon. Liikennetarjonnan supistukset kohdistuvat ruuhka-ajan ulkopuolelle varhaiseen aamuun sekä iltoihin.

Vuonna 2021 raitioliikenteessä ajokilometriä pudotus on noin 1 % vuoden 2019 tasosta. Liikennetarjonnan supistukset kohdistuvat ruuhka-ajan ulkopuolelle varhaiseen aamuun sekä iltoihin. Raitioliikenteen suunnitelmassa on mukana Hernesaaren raitiotien ensimmäisen vaiheen käyttöönotto osuudella Hietalahti-Eiranranta. Lisäksi linjan 9 reitti jatkuu Saukonpaadesta Länsiterminaali T2:lle valmistuvaa Atlantinkadun rataa pitkin.

Vuonna 2022 raitioliikenteessä varaudutaan Ilmalan liikenteen käynnistämiseen, jolloin linja 9 reitti pitenee Pasilan asemalta Ilmalantorille.

17.9.2020

Samalla linjaa 9 jatketaan Länsiterminaali T2:lta uudelle kääntöpaikalle Bunkkerin edustalle. Lisäksi vuonna 2022 linjaa 7 jatketaan Pasilan asemalta Meilahden sairaalalle, samalla linjan 2 päätepysäkki siirtyy Pasilan asemalta Messukeskukselle.

Vuonna 2023 raitioliikenteessä on tulossa linjan 7 jatke Jätkäsaaren osuudella Länsiterminaali-Melkinlaituri ja Hernesaaren raitiotien toisen vaiheen käyttöönotto osuudella Eiranranta-Hernesaari. Lisäksi varaudutaan Raide-Jokerin käyttöönottoon liittyviin toimenpiteisiin.

Vuonna 2023 metrolikenteessä varaudutaan länsimetron jatkeen avautumiseen.

Talousarvion sitovat tavoitteet 2021

Talousarviossa on esitetty HKL:n sitovat toiminnalliset tavoitteet:

- Tilikauden tulos vähintään nolla.
- Liikennöinnin luotettavuus raitio- ja metrolikenteessä ylittää kolmen edellisen vuoden keskiarvon:
Raitioliikenne 99,85 % (2017-2019 keskiarvo: 99,80 %)
Metrolikenne 99,85 % (2017-2019 keskiarvo: 99,71 %)
- Asiakastyytyväisyys (liikennöitsijäarvosana) pysyy vähintään vuoden 2019 tasolla (metrossa syksyn 2019):
Raitioliikenne 4,04 (toteuma 2019: 4,04)
Metrolikenne 4,08 (toteuma 2019 syksy: 4,08)

Käyttötalous 2021

Talousarviovuonna 2021 HKL:n tulostavoite on 0. Samalla tulostavoite on kaupungin talousarviossa sitova tavoite.

HKL:n liikevaihto on 228,3 (2020: 215,5) milj. euroa vuonna 2021. Liikevaihto muodostuu seuraavista eristä:

- HSL:ltä laskutettavista liikennöintikorvauksista raitioliikenteestä 57,4 (2020: 54,8) milj. euroa, metrolikenteestä 44,3 (2020: 42,3) milj. euroa ja Suomenlinnan lauttaliikenteessä 4,5 (2020: 3,8) milj. euroa eli yhteensä 106,2 (2020: 100,9) milj. euroa. Koronaepidemia vaikuttaa alentavasti liikennöintikorvauksiin vuonna 2020. Liikenteen sopeutus on pienempi vuodelle 2021. Metrolikenteessä korvaustasoa nostaa vanhojen metrojunien peruskorjauksesta tulevat poistot ja korot, jotka HSL korvaa liikennöintikorvauksessa.
- HSL:ltä laskutettavasta infrakorvauksesta 81,7 (2020: 81,4) milj. euroa. Infrakorvaus sisältää metro-, raitio-, juna-, bussi- ja lauttaliikenteen liikenteen infraomaisuuden pääomakuluja sekä ylläpito- ja hallintokuluja. Käyttömenokorvaus on noin 1 milj. euroa pienempi kuin

17.9.2020

vuonna 2020, poisto- ja korkokorvauksessa on nousua vuodesta 2020.

- Helsingin kaupungilta saatavasta tuesta 25,8 (2020: 19,7) milj. euroa. Tuella korvataan sellaiset infran kaltaiset menoerät, joita HKL ei voi laskuttaa HSL:ltä HSL:n perussopimuksen mukaan. Länsimetron vastikekulut siltä osin kuin HSL ei niitä korvaa nostavat kaupungin tukea vuonna 2021.
- Muista myyntituotoista 14,6 (2020: 13,6) milj. euroa, joka sisältää pääosin HKL:n laskutusta länsimetron ylläpidosta Länsimetro Oy:ltä (LM Oy).

Valmistusta omaan käyttöön on 7,3 (2020: 6,0) milj. euroa, joka sisältää ratojen rakentamiseen ja kunnossapitoon liittyviä töitä, vanhojen raitiovaunujen peruskorjauksia sekä HKL:n hankepalveluiden, Raide-Jokeri-hankkeen ja metron liikenteenohjausjärjestelmähankkeen menot.

Liiketoiminnan muut tuotot, 19,9 (2020: 18,0) milj. euroa, koostuvat pääosin vuokra- ja mainostuloista. Vuonna 2020 tulotasoa on laskenut koronaepidemian vaikutus mainos- ja vuokratuloihin.

Aineita ja tarvikkeita on budjetoitu 18,5 (2020: 17,6) milj. euroa. Suurin erä on sähkömaksut 10,6 (2020: 9,5) milj. euroa.

Ulkopuolisten palvelujen ostoihin on budjetoitu 43,8 (2020: 42,5) milj. euroa. Suurimmat yksittäiset menoerät ovat vartiointi 7,7 (2020: 7,3) milj. euroa, koneiden ja laitteiden kunnossapito ja huolto 5,1 (2020: 5,9) milj. euroa, asiantuntijapalvelut 4,9 (2020: 4,7) milj. euroa, Suomenlinnan lauttaliikenteen korvaus 4,9 (2020: 4,3) milj. euroa, rakennusten korjaus, kunnossapito ja huolto 4,2 (2020: 4,4) ja muut ulkopuoliset palvelut 3,6 (2020: 3,2) milj. euroa. Muihin ulkopuolisiin palveluihin on budjetoitu kaupunkipyöräpalvelun palvelumaksut.

Palkkojen ja palkkioiden arvioidaan olevan 58,7 (2020: 54,5) milj. euroa. Henkilösivukulut ovat yhteensä 15,7 (2020: 14,3) milj. euroa. HKL:n keskimääräinen henkilömäärä on 1 355 henkilöä vuonna 2021 eli 45 henkilöä vuotta 2020 enemmän. Henkilömäärää nostaa muun muassa valmistautuminen Länsimetron jatkamiseen Kivenlahteen; kuljettajia ja valvomohenkilöstöä tarvitaan vuonna 2021 alkavia koeajoja varten. Palkoissa on huomioitu KVTESin mukaiset palkankorotukset.

Talousarviovuonna poistot ovat 54,3 (2020: 49,9) milj. euroa. Poistotasoa nostavat M100-metrovaunujen peruskorjauksien poistot 1,3 milj. eurolla. Myös esimerkiksi metroasemien ja peruskorjaukset lisäävät poistoja vuonna 2021.

17.9.2020

Liiketoiminnan muut kulut ovat 28,7 (2020: 26,3) milj. euroa. Liiketoiminnan muissa kuluissa suurin erä on vuokrat ja vastikkeet. HKL:n LM Oy:lle maksamat hoito- ja rahoitusvastikkeet nostavat vastikemenoja 3,3 milj. eurolla vuodesta 2021.

Lainojen korkokulut ovat 6,7 (2020: 5,9) milj. euroa vuonna 2021. HKL maksama tuottotavoite pääomalle A on 9 % eli 8,4 milj. euroa vuodessa. Lisäksi HKL palauttaa Helsingin kaupungille HSL:ltä laskutetut infraomaisuuden korkotuotot 19,4 (2020: 19,2) milj. euroa. Vastaavat korkotuotot ovat tulona HSL:ltä HKL:n liikevaihdossa.

HKL:n tulos ennen varauksia on 1,1 (2020: 0,9) milj. euroa.

Käyttötalous 2022-2023

Taloussuunnitelmavuodet 2022-2023 on suunniteltu vuoden 2021 rahnarvoon.

Vuonna 2022 menoja nostaa länsimetron laajentumiseen valmistautumisen kustannukset.

Vuonna 2023 on valmistauduttu länsimetron liikennöinnin jatkamiseen Kivenlahteen. Myös Raide-Jokerin osalta varaudutaan siihen, että liikennöinti parhaassa tapauksessa voitaisiin aloittaa jo vuonna 2023. HKL:n kustannukset nousevat 39,1 milj. eurolla vuoden 2022 tasosta. Noususta puolet koostuu pääomakustannuksien (poistot ja korot) noususta ja loppuosa henkilöstö-, aine- ja palvelu- sekä vuokramenojen nousua.

Vuosien 2022 ja 2023 menojen noususta liikennöintimenojen osuus tullaan kattamaan HSL:n liikennöintikorvaustuloilla. Länsimetron jatkon valmistautumisen kustannuksia ennen matkustajaliikenteen alkamista katetaan myös LM Oy:n kautta.

Infrakulujen noususta ylläpitokulujen osuus kokonaisuudessaan sekä pääomakuluista puolet tullaan kattamaan HSL:n infrakorvauksella. Toinen puoli infran pääomakuluista katetaan kaupungin suoralla tuella.

Investointisuunnitelma 2021-2030

Liikennelaitoksen investointisuunnitelma kattaa vuodet 2021-2030. Bruttoinvestoinnit ovat 1 606 milj. euroa ja nettoinvestointien yhteissumma on 1 561 milj. euroa.

Vuosien 2021-2030 suurin yksittäinen investointihanke Kruunusil-
lat-hanke, johon on varattu suunnitelmakaudelle 332,0 milj. euroa, johon sisältyvät uudet raitiovaunut 91,1 milj. euroa ja uusi varikko 89,7 milj. euroa sekä silta- ja ratainvestoinnit 151,2 milj. euroa.

17.9.2020

Raide-Jokeri-hankkeeseen on varattu suunnitelmakaudelle 223,3 milj. euroa. Liikennöintiä varten hankittavaan uuteen raitiovaunukalustoon on varattu 87,9 milj. euroa sekä rata- ja varikkoinvestointeihin yhteensä 135,4 milj. euroa; rata- ja varikkovaraus sisältää vain Helsingin kaupungin osuuden vähennettynä valtionosuudella ja Espoon maksuosuudella.

Vihdintien kaupunkibulevardin pikaraitiotiehankeeseen ja läntisen kantakaupungin raitiotiehen on budjetoitu suunnitelmakaudelle 217,7 milj. euroa vuosille 2024-2028. Liikennöintiä varten hankittavaan uuteen raitiovaunukalustoon on varattu 58,1 milj. euroa ja ratainvestointeihin 159,6 milj. euroa.

Viikki-Malmin raitiotiehankeeseen on budjetoitu 202,0 milj. euroa vuosille 2026-2030. Raitiovaunukalustoon on budjetoitu 69,2 milj. euroa ja raitiorataan 132,9 milj. euroa.

Kalasatamasta Pasilaan pikaraitiotiehankeeseen on varattu 59,4 milj. euroa vuosille 2024-2027. Hankkeen rakentamista on siirretty kolmella vuodella niin, että rakentaminen alkaisi 2024.

Metron liikenteenohjausjärjestelmän uusimiseen on budjetoitu pääosin selvittelyä ja suunnittelua sekä pienehköjä parannustoimia varten 45,0 milj. euroa vuosille 2021-2030. HKL jatkaa liikennöintiohjausjärjestelmän suunnittelu- ja selvittelytyötä. Toteutusaikataulusta voidaan päätätä tulevina vuosina, kun esimerkiksi koronan pysyvistä vaikutuksista joukkoliikenteen käyttäjämääriin on saatu pidempiaikaista dataa.

Vuoden 2021 suurin yksittäinen investointihanke on Raide-Jokerin infran rakentaminen 77,8 milj. euroa. Muita suuria investointikohteita ovat Raide-Jokerin varikko 25,1 milj. euroa, M300-metrojunien hankinta 14,4 milj. euroa, M100-metrojunien peruskorjaus 10,7 milj. euroa sekä Kruunusillat-hanke 9,5 milj. euroa.

Rahoitus 2021-2023

HKL nostaa uutta lainaa 601,6 milj. euroa vuosina 2021-2023. Nostettava laina on kaupungin ulkopuolista lainaa.

Omavaraisuusaste on 35,6 % vuonna 2021, 32,9 % vuonna 2022 ja 30,7 % vuonna 2023.

Vaikutus kaupungin talouteen 2021-2023

HKL:n vaikutus kaupungin talousarvioon tulee kolmen erän kautta: peruspääoman tuotto kaupungille, HSL:n infrakoron palautus kaupungille sekä kaupungin suora tuki HKL:lle. HKL:n nettovaikutus kaupungin ta-

louteen on 2,1 milj. euroa vuonna 2021, -0,6 milj. euroa vuonna 2022 ja -4,8 milj. euroa vuonna 2023.

Esittelijä

toimitusjohtaja
Ville Lehmuskoski

Lisätiedot

Ari Päivärinta, taloussuunnittelupäällikkö, puhelin: 310 78433
ari.paivarinta(a)hel.fi

Liitteet

1 HKL Talousarvio- ja taloussuunnitelmaesitys 2021-2023

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano